

T.C.
ERCIYES ÜNİVERSİTESİ
BİLİMSEL ARAŞTIRMA PROJELERİ
KOORDİNASYON BİRİMİ

DIŞ TİCARET YAPAN FİRMALARDA RİSK YÖNETİMİ: KAYSERİ İLİ ÖRNEĞİ

Proje No: SHD-2016-6693

Proje Türü: Hızlı Destek Projesi

SONUÇ RAPORU

Proje Yürütücüsü:

Doç. Dr. Derviş BOZTOSUN
İzzet Bayraktar Uygulamalı Bilimler Yüksekokulu
Muhasebe ve Finans Yönetimi Bölümü

Araştırmacılar:

Esra KANGAL
Erciyes Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü İşletme ABD Finans Bilim Dalı
Doktora Öğrencisi

Yener BÜYÜKNALBANT
Erciyes Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü İşletme ABD Finans Bilim Dalı
Doktora Öğrencisi

Saba HADİ
Erciyes Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü İşletme ABD Finans Bilim Dalı
Doktora Özel Öğrencisi

Kasım 2016
KAYSERİ

Çalışmamıza sağladığı destekten dolayı T.C. Erciyes Üniversitesi Bilimsel Araştırmaları Koordinasyon Birimi'ne teşekkürlerimizi sunarız.

Proje Yürütücüsü:

Doç. Dr. Derviş BOZTOSUN

Araştırmacılar:

Doç. Dr. Semra AKSOYLU

Arş. Gör. Fatih ALTINIŞIK

Emre Hayri BARAZ

Barış AKSOY

İÇİNDEKİLER

İÇİNDEKİLER.....	i
TABLOLAR.....	ii
ÖZET	1
ABSTRACT	2
GİRİŞ / AMAÇ VE KAPSAM.....	3
GENEL BİLGİLER.....	4
GEREÇ VE YÖNTEM.....	4
BULGULAR	5
Demografik Özelliklere Ait Bulgular	5
Risk Yönetimi Algısıyla İlgili Bulgular	7
TARTIŞMA VE SONUÇ	10
KAYNAKLAR.....	11

TABLÖLER

Tablo 1: Firmaların Sektörel Dağılımı	6
Tablo 2: Firmaların Faaliyet Sürelerine Göre Dağılımı	6
Tablo 3: Çalışan Sayılarına Göre Firma Ölçekleri	6
Tablo 4: Firmaların Risk Yönetimi Uygulama Süreleri	7
Tablo 5: Risk Yönetimi Uygulamalarının Birimlere Göre Dağılımı.....	8
Tablo 6: Risk Yönetiminin Belirlenmesinde ve Ölçümünde Kullanılan Yöntemler	8
Tablo 7: Firmaların Karşılaştıkları Riskler.....	8
Tablo 8: Risk Yönetimi ve İç Denetim Eğitimi.....	9
Tablo 9: Firmaların Risk Yönetimi Seçme Nedenleri	9

ÖZET

Küreselleşen dünyada ülkeler arası ticaret hızla artmaktadır. Artan ticaret hacmi ile de ülkelerin refah seviyeleri ve gayri safi milli hasılları artmaktadır. Dış ticaretin artması ile de rekabet uluslararası boyuta taşınmıştır. Artık gerek hizmet gerekse sanayi sektöründe kurumsallaşamayan işletmeler ayakta kalmakta zorlanmaktadır.

Ticaret hacminin artması ile de risk yönetimi önem kazanmıştır. İşletmeler sadece finansal açıdan değil üretim, teknolojik gelişmeler, satış & pazarlama ve yasal açıdan birçok riskle mücadele etmek zorundadır. İşletmelerin karşılaştıkları her fırsat beraberinde riskleri de içermektedir. Bu nedenle kurumların “sürdürülebilir büyüme” hedeflerine ulaşmalarında risklerini etkin bir şekilde belirlemek, ölçmek ve yönetmek son derece önemli bir etkidir. Bu risklerin doğru ve zamanında tespit edilmesi ve yönetilmesi işletmelere rekabet gücü, karlılık artışı gibi birçok avantaj sağlayacaktır.

Kayseri de sanayileşme konusunda Türkiye’nin önde gelen şehirlerinden biri olmuştur. Ülkemizdeki yıllık toplam dış ticaret sıralamasında ilk on beş ilin arasında yer alan Kayseri’de faaliyet gösteren 100 dış ticaret firmasıyla anket çalışması yapılmıştır. Bu anket çalışmasında firmaların risk yönetimi sorgulanmıştır. Katılan firmaların %99’u işletmede risk yönetimi olduğunu belirtmiştir. Firmaların %28’i de risk yönetimini 10 yıldan uzun süredir uyguladıklarını belirtmiştir.

ANAHTAR KELİMELELER: Dış Ticaret, Risk, Risk Yönetimi, Kayseri

ABSTRACT

As a reason of globalization, trade between countries has been increasing rapidly. Rise in trade volume provide countries with increase in wealth and gross national product. The competition moves to international stage with the increase in foreign trade. It requires companies to institutionalize to survive.

Risk management becomes more important with the increase in trade volume. Companies have to compete with not only financial risks but also production, technological, sales & marketing and legal risks. All sort of opportunities bring new risks. Therefore, companies have to identify, measure and manage the risks to achieve sustainable growth. Identifying and managing the risks on time bring competition power, increase in profitability so on.

Kayseri is one of the leading cities in Turkey with industrialization. Kayseri is at top 15 export cities and this study is held with 100 companies from Kayseri. This study examines the risk management of companies. 99% of the attenders indicate that their companies practice risk management. 28% of these companies manage the risk for more than 10 years.

KEY WORDS: VIOP, Foreign Trade, Risk Management, Kayseri, Non-Financial Firms

GİRİŞ / AMAÇ VE KAPSAM

Ünlü iktisat teorisyeni Adam Smith'den bu yana serbest ticaretin refahı artıracağı yönünde görüşler savunulmuştur. Klasik iktisat anlayışında, dış ticaret, ticarete katılan ülkelerin ve dolayısıyla dünya refahının artırılmasında çok önemli bir araç olarak algılanmıştır. Bugün dünyada serbest ticaretin gelişme ve refah artışının temel unsuru olarak genel kabul gördüğünü belirtmek gerekir ve pek çok ülkede gayri safi yurt içi hasılanın önemli bir kısmını oluşturur.

İşletmelerin iç dinamiklerine ivme kazandıracak önemli etkenlerden biri de dış ticarettir. Dış ticaret artışı firma üretiminin artmasına, ölçeğin büyümesine ve birim başına maliyetlerin düşmesine neden olabilmektedir. Firmalar ürettikleri ürünlerde uzmanlaşabilmekte ve verimlilikleri yükselebilmektedir.

Diğer yandan dış ticaret ülke içerisinde yapılan ticarete göre daha zahmetli ve risklidir. Risk ise iş hayatının ayrılmaz bir parçasıdır. Kurumların hissedarlarına mümkün olabilen en yüksek değeri sağlayabilmeleri faaliyet göstermekte oldukları tüm iş kollarında karşı karşıya olunan risklerin doğru bir şekilde yönetilmesi ile mümkün olabilecektir. Kurumların karşılaştıkları her fırsat beraberinde riskleri de içermektedir. Bu nedenle kurumların “sürdürülebilir büyüme” hedeflerine ulaşmalarında risklerini etkin bir şekilde belirlemek, ölçmek ve yönetmek son derece önemli bir etkidir. Yapılan hataların kurumlara olan maliyetleri her gün artarken bu hataların telafi edilebilme imkânları da azalmaktadır. Risk-kazanç dengesinin iyi kurulamadığı kurumlar üzerinde yok edici etkiler doğurabilmektedir (Demir & Önem, 2012: 24).

1970'lerden itibaren Bretton Woods sisteminin çökmesi, altın standardının terk edilmesi ile birlikte reel ve finansal piyasalarda istikrarın bozulması risk yönetiminin önemini daha da artırmıştır. Bu süreçte, uluslararası piyasalarda tedavül eden fon tutarının artması, gelişen iletişim teknolojileri, küresel ölçekteki finansal serbestleşme eğilimleri, finansal araçların giderek çeşitlenmesi risk unsurlarına ve risk yönetimine farklı boyutlar kazandırmıştır (Coşkun, 2012:101).

Risk yönetimi; riskleri tanımlamayı, değerlendirmeyi, onlara karşı yürütülecek faaliyetleri belirlemeyi, sorumlulukları tayin etmeyi, belirlenen faaliyetleri uygulamayı ve bunları izlemeyi ve sonuçlarını gözden geçirmeyi kapsayan bir süreçtir (Derici, Tüysüz ve Sarı, 2007:155).

Kayseri'de özel olarak bu çalışmanın yapılmasının nedeni; kayseri ilinin ülkemizdeki yıllık toplam dış ticaret sıralamasında ilk on beş ilin arasında yer alması, Kayseri firmalarının

yurtiçi ve yurtdışında dinamik ve rekabetçi performansı ile tüm dikkatleri üzerine toplaması, şirket ölçeklerindeki büyüme itibarıyla da ekonominin önemli aktörü olmayı sürdürmeleridir.

Çalışmanın amacı; Kayseri ilinde faaliyet gösteren dış ticaret firmalarını temsil etme nitelik ve niceliğine sahip bir örneklem oluşturularak bu firmaların mevcut risk yönetimi uygulamalarının varlığını ve işlerliğini test etmeyi amaçlamaktadır.

Çalışmadan beklenen ana sonuç; kayseri ilinde faaliyet gösteren dış ticaret firmalarını temsil etme nitelik ve niceliğine sahip örneklem oluşturularak dış ticaret yapan firmaların mevcut risk yönetimi hakkın değerlendirme yaparak risk yönetimi algılarının belirlenmesidir.

GENEL BİLGİLER

Uluslararası arenada ve ülkemizde risk yönetimi alanında yapılmış araştırmalar mevcuttur fakat bunlar genellikle risk yönetim sürecinin ne şekilde yürütülmesi gerektiği ile ilgilidir. Ülkemizde ise daha çok bankacılık alanında yapılan çalışmalar mevcut olup firma bazında özellikle il bazında yapılan çalışma sayısı oldukça azdır. Özellikle dış ticaret yapan firmalar açısından risk yönetiminin incelendiği bir araştırmaya rastlanılmamıştır diyebiliriz.

Çalışma başarıyla sonuçlandırıldığı zaman ilgili veriler ışığında reel sektör firmalarının en azından Kayseri ili bazında dış ticaret-özellikle ihracat- yapan firmaların risk yönetimi algıları ve bilgileri hakkında veriler toplanmış olacak ve sanayi ile üniversiteler arasında faydalı bir bağ kurulmuş olacaktır.

Kayseri ili TÜİK verilerine göre 2015 yılında il bazında; 1.591.908.000 \$ ihracatla 12. Sırada, 1.470.271.000 \$ ithalat ile 13. Sırada yer almıştır. Dış ticaret rakamları bu kadar yüksek olan bir ilde özellikle de dış ticaret kaynaklı finansal risk yönetimi ile ilgili bir araştırma yapılmamış olması büyük bir eksikliklerdir.

Araştırmamız ve elde ettiğimiz veriler yapılacak yeni araştırmalara yol gösterici olacaktır. Aynı şekilde ilerleyen zamanlarda Türkiye kapsamında özellikle dış ticaret yapan firmaların risk yönetimi hakkında bilgilendirilmeleri için adım atılmış olacaktır ve diğer illerde yapılacak çalışmalara da ışık tutacaktır.

GEREÇ VE YÖNTEM

Çalışmanın anakütlesi merkezi Kayseri’de bulunan ve olağan faaliyetleri arasında dış ticaret işlemleri de olan firmalardır. Anakütle içerisinde örneklem oluşturmak için Kayseri

Sanayi Odası ile irtibata geçilerek firmaların yaptıkları ihracat ve ithalat rakamlarına göre ana kütleyi temsil etme nitelik ve niceliğine sahip bir örneklem oluşturulmuştur.

Anakütle içerisinde örneklem oluşturmak için yapılan ön çalışmada Kayseri Serbest Bölge ve Kayseri Sanayi Odası ile irtibata geçilmiş ve firmaların yaptıkları dış ticarete göre ölçeklendirme yapılırken ihracat rakamlarının referans alınmasına karar verilmiştir. Bu karardaki en önemli sebep firmalar bazında ithalat rakamları hakkında yeterli bilgiye ulaşılamamış olmasıdır. Kayseri Sanayi Odasından alınan bilgiler doğrultusunda 2015 yılında en yüksek ihracat yapan ilk 100 firma örneklem olarak seçilmiştir. Bu firmalar içerisinde çeşitli sebeplerle anket uygulanamayanların yerine ihracat yapan firmalar listesinde yer alan başka firmalara başvurulmuştur.

Hazırlanan anket çalışması yüz yüze görüşme veya telefonla cevap alma yöntemi kullanılarak tamamlanmıştır. Çalışmanın anket formu iki kısımdan oluşmaktadır. Birinci kısımda firmaların demografik yapılarının belirlenmesi amacıyla kaç yıldır faaliyetini sürdürdüğü, personel sayısı ve hangi sektörde faaliyet gösterdiği ile ilgili sorular sorulmuş olup daha sonra firmada risk yönetimi uygulaması olup olmadığı sorularak bunu evet olarak cevaplayan firmalara risk yönetimi faaliyetlerine ne kadar süre önce başladıkları, risk yönetiminin şirkette hangi birimin sorumluluğunda olduğu, risk yönetimine dair eğitimin verilip verilmediği ve en çok hangi risk türü ile karşı karşıya kaldıkları gibi sorular yöneltilmiştir. İkinci kısımda ise firmanın risk yönetimi uygulamasına hangi sebeplerden dolayı başladığı ve risk yönetimi uygulamasının firmaya hangi alanlarda fayda sağladığı gibi sorular likert ölçeğine göre hazırlanarak sorulmuştur.

BULGULAR

Demografik Özelliklere Ait Bulgular

Firmaların vermiş oldukları cevaplara göre sektörel ayrımları yapılırken TÜİK'in "NACE Rev.2" sınıflamasını temel alarak geliştirdiği altı basamaklı bir sınıflama olan "NACE Rev.2-Altılı Ekonomik Faaliyet Sınıflandırması 2015"¹ kataloğuna başvurulmuştur. Firmaların vermiş oldukları cevaplara göre hangi sektörde faaliyet gösterdikleri yedi grup altında toplanmış ve Tablo 1'de gösterilmiştir.

Tablo 1: Firmaların Sektörel Dağılımı

	Frekans	%
Elektrik makinaları, aletleri ve cihazları sanayi	6	6,0
Metal sanayi	15	15,0
Mobilya sanayi	33	33,0
Maden sanayi	15	15,0
İnşaat sanayi	13	13,0
Tekstil	7	7,0
Gıda	11	11,0
Toplam	100	100,0

Firmaların faaliyette bulundukları sürelerle göre dağılımları Tablo 2’de gösterilmiştir;

Tablo 2: Firmaların Faaliyet Sürelerine Göre Dağılımı

Faaliyet süresi	%
5'ten az	3,0
5-9 yıl	19,0
10-19 yıl	38,0
20 ve üstü	40,0
Toplam	100,0

Anket yapılan firmaların %40’ı faaliyetlerine 20 yıldan daha uzun bir süre önce başlamıştır.

Çalışan sayılarına göre firma ölçeklendirilmesinde 04/11/2012 tarihli 28457 sayılı Resmi Gazete’ de yayımlanan “Küçük ve Orta Büyüklükteki İşletmelerin Tanımı, Nitelikleri ve Sınıflandırılması Hakkında Yönetmelikte Değişiklik Yapılmasına Dair Yönetmelik” dikkate alınmıştır. Firmalar çalışan sayılarına göre aşağıdaki gibi gruplandırılmıştır.

Tablo 3: Çalışan Sayılarına Göre Firma Ölçekleri

Çalışan sayısı	Firma ölçekleri	%
50'den az	Küçük ölçekli	34,0
50-250 arası	Orta ölçekli	43,0
250’den fazla	Büyük ölçekli	23,0
Toplam	100	100,0

Tablodan da anlaşılacağı üzere çalışmamıza konu olan firmaların %43’ü orta büyüklükteki firmalardan oluşmaktadır.

Risk Yönetimi Algısıyla İlgili Bulgular

Risk yönetimi; riskleri tanımlamayı, değerlendirmeyi, onlara karşı yürütülecek faaliyetleri belirlemeyi, sorumlulukları tayin etmeyi, belirlenen faaliyetleri uygulamayı ve bunları izlemeyi ve sonuçlarını gözden geçirmeyi kapsayan bir süreçtir (Derici, Tüysüz ve Sarı, 2007: 155).

Risk yönetim sisteminin önem kazanmasında büyük ve önemli kurumların yaşadığı ekonomik ve finansal çöküşlerin büyük etkisi olmuştur. Kurumlar yaşanan olumsuzluklardan kurtulabilmek ve amaçlarına ulaşabilmek için gelecekte ortaya çıkma olasılığı olan risklerin ve fırsatların önceden farkına varılarak yönetilmesi gerektiği gerçeğinin farkına varmıştır. Kurumların risk ve fırsatları yönetebilmesini sağlayan risk yönetim sisteminin amacı, kuruma değer katmak, geliştirmek ve kaynakların en etkin şekilde kullanılarak kurum hedeflerine ulaşılmasını sağlamaktır (Kızılböğ, 2012: 83).

Risk yönetiminin amacı, işletmenin kararlılık içerisinde faaliyetine devamı için gerekli düzenlemeleri sağlamak ve organizasyondaki mal ve kişilerin korunması ile işletmenin kazanma gücünü korumaktır. Böylece risk yönetimi, organizasyonda oluşabilecek beklenmeyen kayıpların en düşük maliyetle kontrol altına alınması için gerekli kaynakların ve faaliyetlerinin planlanması, organizasyonu, yönetilmesi ve kontrol edilmesi olarak tanımlanabilir (Emhan, 2009: 213).

Tablo 4: Firmaların Risk Yönetimi Uygulama Süreleri

Süre	%
1 yıldan az	1,0
1-4 yıl	51,0
5-9 yıl	20,0
10 ve üstü	28,0
Toplam	100,0

Tabloya bakıldığında firmaların %71 gibi büyük bir oranla risk yönetimi uygulamasına geçtiğimiz son 10 yıl içinde başladığı görülmektedir.

Tablo 5: Risk Yönetimi Uygulamalarının Birimlere Göre Dağılımı

	Frekans	%
İç Denetim Birimi	15	15,0
Risk Yönetimi Birimi	3	3,0
Stratejik Yönetim	28	28,0
Finans	39	39,0
Planlama	15	15,0
Toplam	100	100,0

Tabloda da görüldüğü gibi risk yönetimi uygulamaları daha çok finans biriminin sorumluluğundadır.

Tablo 6: Risk Yönetiminin Belirlenmesinde ve Ölçümünde Kullanılan Yöntemler

Kullanılan yöntemler	%
Temel performans göstergeleri	2,0
Temel risk göstergeleri	23,0
İç değerlendirme	25,0
Risk haritaları	12,0
Sayısal yöntemler	38,0
Toplam	100,0

Firmaların risk yönetiminin belirlenmesi ve ölçümünde hangi yöntemleri kullandığı Tablo 6’da verilmiştir. Sayısal yöntemlerin kullanılması ilk sırada yer alırken onu firma içi değerlendirme ve temel risk göstergeleri takip etmektedir.

Tablo 7: Firmaların Karşılaştıkları Riskler

Karşılaşılan riskler	%
Döviz kuru	49,0
Faiz oranı	13,0
Kredi	3,0
Likidite	4,0
Politik	9,0
İşletme içi risk	11,0
Teknolojik gelişme	11,0

Tabloya bakıldığında %49 gibi bir oranla firmaların en çok karşılaştığı risk türü döviz kuru riski ikinci olarak ise %13 oranında faiz oranı riskidir. Onu ise politik riskler takip etmektedir.

Tablo 8: Risk Yönetimi ve İç Denetim Eğitimi

Verilen eğitimler/ eğitim planları	%
Var	78,0
Yok	22,0
Toplam	100,0

Tablo 8'e bakıldığında risk yönetimi bilgi ve becerilerini artırmaya yönelik olarak %78 gibi büyük bir oranda erilen eğitim ve eğitim planlarının olduğu tespit edilmiştir.

Tablo 9'da firmalara risk yönetimi faaliyetine hangi sebeplerle geçtiği likert ölçeğine göre hazırlanan sorularla yöneltilmiştir.

Tablo 9: Firmaların Risk Yönetimi Seçme Nedenleri

	Katılmıyorum	Kararsızım	Katılıyorum	Kesinlikle Katılıyorum
Şirketimiz risk yönetimi faaliyetine yasal zorunluluklar sebebiyle geçmiştir.	31,0	12,0	45,0	12,0
Şirketimiz risk yönetimi faaliyetine uygun bir kriz yönetimi ile krizlerin atlatılması sebebiyle geçmiştir	4,0	11,0	64,00	21,0
Şirketimiz risk yönetimi faaliyetine finansal risklere karşı korunma ve finansal değişikliklerden faydalanma ihtiyacı sebebiyle geçmiştir	3,0	24,0	49,0	24,0

Firmaların risk yönetimi faaliyetlerine hangi sebeplerle geçtiğine yönelik verdiği cevaplar tablo da belirtilmiştir. Verilen cevaplara bakıldığında firmaların risk yönetimi faaliyetlerine uygun bir kriz yönetimi ve krizlerin atlatılması, finansal risklere karşı korunma ve yasal zorunluluklar sebebiyle geçtiği görülmektedir.

TARTIşMA VE SONUÇ

Yapılan alışmada; Kayseri Sanayi Odasından alınan bilgiler doğrultusunda 2014 yılında en yüksek ihracat yapan ilk 100 firma örneklem olarak seçilmiştir. Bu firmalar içerisinden çeşitli sebeplerle anket uygulanamayanların yerine ihracat yapan firmalar listesinde yer alan başka firmalara başvurulmuştur.

Yapılan alışma sonucunda projenin yapılış amacı olan Kayseri ilinde faaliyet gösteren dış ticaret firmalarını temsil nitelik ve niceliğine sahip bir örneklem oluşturularak risk yönetimi hakkında sahip oldukları bilgi düzeyleri ve risk yönetimine başlama nedenleri bu uygulamayı ne zamandır sürdürdükleri, risk yönetimi belirlemesi ve ölçümünü hangi yöntemlerle yaptıkları ve risk yönetimi uygulamalarının firmaya hangi faydaları sağladığı soruları yöneltilmiştir.

Çalışma sonucuna göre firmaların %71 oranında büyük bir bölümü risk yönetimi uygulamasına geçtiğimiz son 10 yıl içerisinde başlamıştır. En ok Karşılaşılan risk türü ise döviz kuru riskidir. Onu ikinci olarak faiz oranı riski takip etmektedir. Yine ankete katılan firmaların büyük bir bölümü risk yönetimi faaliyetine uygun bir kriz yönetimi ile krizlerin atlatılması sebebiyle geçtiğini belirtmiştir.

KAYNAKLAR

- Abdurrahim Emhan, (2009). Risk Yönetim Süreci ve Risk Yönetmekte Kullanılan Teknikler. *Atatürk Üniversitesi İİBF Dergisi*, Cilt:23, Sayı:3
- Akmut, Ö. (2001). Kriz Dönemlerinde İşletmelerin Karşılaştıkları Finansal Sorunlar ve Risk Yönetimi. http://www.tisk.org.tr/isveren_sayfa.asp?yazi_id=307&id=18
- Berk Çağdaş ve Cudi Tuncer Gürsoy (2003). Şirketlerde Finansal Risk Yönetimi Amaçlı Bir Modelin Geliştirilmesi Yöntem ve Aşamaları. *İtü Dergisi/D Mühendislik*, Cilt:2, Sayı:3, 55-64
- Bilge, Gökhan. (2011). Bankalar Açısından Risk Yönetiminin Önemi ve BASEL-II Sürecinin Risk Yönetimi Üzerindeki Etkileri. Süleyman Demirel Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü. Yüksek Lisans Tezi. Isparta.
- Derici, Onur, Zekeriya Tüysüz, Aydın Sarı. (2007). Kurumsal Risk Yönetimi ve Sayıştay Uygulaması. *Sayıştay Dergisi*. Sayı: 65. Nisan-Haziran 2007. s. 151172.
- Emhan, Abdurrahim. (2009). Risk Yönetim Süreci ve Risk Yönetmekte Kullanılan Teknikler. *Atatürk Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Dergisi*, Cilt: 23, Sayı: 3. s. 209-220.
- Ersöz, Süleyman. (2003). Kriz Yönetiminden Risk Yönetimine Geçiş İşletmelerin Performansında Artı Değerler Oluşturacaktır. *Yaklaşım Dergisi*. Sayı: 130. s. 189-195.
- Greene, Mark, (1997), *Risk and Insurance*, England.
- Heinz-Peter Berg, (2010). Risk Management: Procedures, Methods And Experiences. *RT&A*, 2(17) (Vol.1)
- Kara, Suat. (2011). İç Denetimde Risk Yönetimi. Celal Bayar Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü. Doktora Tezi. Manisa.
- Keskinlioğlu, Vahit. (2012). Kurumsal Risk Yönetimi Ve Finansal Oranların Firma Riski Ve Performansı Üzerindeki Etkilerinin Analizi: İMKB’de Ampirik Bir Çalışma. Abant İzzet Baysal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü. Yüksek Lisans Tezi. Bolu.
- Kızılboğa, Ruveyda. (2012). Risk Yönetimi Ve Ülke Uygulamalarında Risk Yönetim Modelleri. *Akademik Araştırmalar ve Çalışmalar Dergisi*. Yıl: 4. Sayı: 7. s. 82-99.
- Özmen Küçük ve C. Coşkun (1999). Bankacılıkta Risk Yönetimi ve Sermaye Yeterliliği Value-at-Risk Uygulamaları. *İktisat, İşletme ve Finans*, (Mart): 71-87.
- Özsoy, Mehmet Tahir. (2012). Yeni Türk Ticaret Kanunu ve Şirketlerde Kurumsal Risk Yönetimi. *Mali Çözüm Dergisi*. Yıl: 22. Sayı: 110. s. 165-186.

TBB Çalışma Grubu, (2006). Risk Yönetimi Prensipleri. *Bankacılar Dergisi*, Sayı 57

Usta, Öcal. (2008). *İşletme Finansı Ve Finansal Yönetim*. (3. Baskı). Ankara: Detay Yayıncılık.

Yusuf Demir ve H. Başar Önem (2012). Kobi'lerin Finansal Risk Algı Düzeyine Yönelik Bir Araştırma: Isparta-Burdur İlleri Örneği. *Uluslararası Yönetim İktisat ve İşletme Dergisi*, Cilt 8, Sayı 16.